

Василенко В. А.,

кандидат філологічних наук, доцент,
Сумська філія Харківського національного
університету внутрішніх справ

Черненко Я. О.,

курсант I курсу
Сумська філія Харківського національного
університету внутрішніх справ

ЖАРГОН ЯК ОДИН ІЗ СОЦІОЛЕКТІВ У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ КУРСАНТІВ

Лексика обмеженого вживання була предметом наукових пошуків таких зарубіжних і вітчизняних учених, як В. Теля, А. Швейцер, Л. О. Ставицька. Для лінгвістів та соціологів зараз характерний підвищений інтерес до вивчення молодіжного сленгу – С. А. Мартос, П. М. Грабовий, І. І. Щур, В. А. Василенко [1; 2; 3]. Наразі для аналізу курсантських жаргонів, особливостей вживання та типології зверталися лише декілька науковців, зокрема Т. В. Рєвякіна, Я. В. Садчікова. Загалом феномен власне курсантського, а не молодіжного чи військового жаргону залишається невивченим.

Для того, щоб розібратися з даною темою, потрібно визначити, що ж таке соціолекти та жаргон. Отож соціолекти – це лексичні спроби описати реалії буття, дійсність в усій її різноманітності. Жаргон – це переважно такі специфічні, емоційно забарвлені назви понять і предметів, які мають нормативні відповідники в літературній мові та, відступаючи від неї, надають процесу спілкування атмосфери невимушеності, іронічності тощо[4]. Жаргон курсантів відомчих закладів вищої освіти України як один із видів соціального жаргону є мовним способом вираження картини світу курсантів, їх життєдіяльності у всій повноті. Для того щоб зрозуміти особливості формування та функціонування курсантського жаргону, необхідно вивчити риси соціокультурного середовища, що посприяли його формуванню. Соціокультурне середовище навчального закладу – це простір, на якому через постійну комунікацію та співробітництво проходить процес соціалізації та еволюції культурного досвіду курсантів. Саме воно є його історією, традиціями які сприяють формуванню субкультури майбутнього офіцера. Взагалі жаргон курсантів відомчих закладів освіти України має власну історію. Своім корінням він сягає у минуле століття. Раніше курсантами першого курсу були не школярі, які тільки-но залишили рідний дім і вперше опинилися в казармі, а достатньо дорослі, фізично та морально

підготовлені молоді люди, які вже знали, що таке служба та армійська дисципліна. Кожен колишній солдат, вступивши до закладу, приносив свій територіальний жаргон, що змішувався і взаємодоповнював інші. Саме цей жаргонний сленг і став підґрунтям курсантського жаргону в закладах внутрішніх справ. Прикладами таких жаргонів були: *подменка* – повсякденний робочий формений одяг для господарських робіт; *армієць* – курсант, який вступив на навчання після армії; *бойовка* – бойовий одяг; *земля* – земляк [1, с. 1564].

У сучасному світі курсантський колектив – це замкнений мікросоціум із суворим внутрішнім розпорядком та ієрархією відносин. Для курсантів, які знаходяться у соціальній ізоляції на території свого навчального закладу, використання жаргонів є одним із способів адаптації у новому середовищі. Як попередньо було зазначено, основи жаргону курсантів відомчих закладів України було закладено «армійцями» – так званими курсантами, які вступали до навчального закладу після військової служби. Вживання жаргонізмів вносить таємничості у процес комунікації, адже курсанти не мають на меті приховати якусь інформацію, а лише налагодити контакт із носіями цього жаргону. Саме тому однією з функцій жаргону колишніх та сучасних курсантів є його фактичність [1, с. 1569].

На сьогоднішній день отриманий у спадок від перших курсантів-армійців жаргон розширив свій запас за рахунок молодіжного сленгу, жаргонів користувачів смартфонів та комп'ютерної техніки, рекламних слоганів. Прикладами жаргонізмів, які вживаються нині, є: *курсач* – курсова робота, курсовий керівник; *літьоха* – лейтенант; *самовол* – самовільне покидання території без відома начальства; *увал* – звільнення в місто. Зрозуміло, що курсанти не вживають жаргонізми поза межами своїх соціальних груп: вдома, із викладачами, друзями, адже як слушно зауважують лінгвісти, спілкування вимагає постійного «переключання кодів». Це означає, що курсанти використовують різний набір мовленнєвих форм відповідно до мовленнєвих потреб мовних груп, а також різні форми мовлення – літературна мова, розмовне мовлення, офіційно-діловий тип мовлення, побутове мовлення, жаргон, сленги та ін. – залежно від типу комунікативної взаємодії та конкретного комунікативного середовища [3, с. 73-77].

Отже, жаргон як один із соціолектів часто називають корпоративним діалектом, адже жаргонізми відносяться до розмовної лексики груп людей, об'єднаних спільною ідеєю, професією тощо. Курсантський жаргон не є симбіозом військового, студентського жаргонів. Він формується під впливом зовнішніх лінгвістичних та

екстралінгвістичних факторів, оскільки курсанти живуть автономно всередині замкненої групи однолітків у системі жорстких ієрархічних відносин. Вплив соціокультурних факторів проявляється не лише у зміні притаманної їм раніше манери поведінки, способу життя, а й власне мовлення [2, с. 205-211].

Переконані, що інтерес українських філологів та соціологів до галузі курсантської жаргонології підвищиться, що допоможе в подальшому прогнозувати особливості розвитку національної мови в цілому.

Список використаних джерел

1. Ахраменко К.В. Военный жаргон сквозь призму корпоративной культуры военных. *В мире научных открытий: научный журнал*. 2011. No 11.6.С.1561–1571. URL:<http://naukarus.com/voennyy-zhargon-skvoz-prizmu-korporativnoy-kultury-voennyh>

2. Василенко В.А. Изменение понятий речевой нормы и языковой культуры молодежи в современном обществе. Concepts changes of speech standards and language culture of the youth in contemporary society Transformations in Contemporary Society: Social Aspects. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2017; ISBN 978-8362683-95-6; pp.380, illus., tabs., bibls, P. 205-211.

3. Василенко В.А. К вопросу о трансформации лингвокультуры современной молодежи Украины. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (21 квітня 2017 р)*. Харків: ХНУВС, 2017 С. 73-77.

4. Жаргон. *Словари, энциклопедии и справочники. Лингвистический энциклопедический словарь*. Slovar.cc. URL: <https://slovar.cc/rus/lingvist/1465762.html>

Vasylenko O. V.,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Professor of the Foreign
Languages Department,
National Academy of Internal Affairs

METHOD OF BLENDED LEARNING IN TEACHING ENGLISH

The education process is a daily challenge for many students and teachers. So, English as a foreign language (EFL) teachers must be facilitators who help students to go through different stages during the